

KLOKA LISTAN

2019

Expertrådet för obstetrik och gynekologi

Nyheter – gynekologi

- Upptas: Femasekvens (innehåller estradiol 2 mg i 28 tabletter, i 12 av dessa ingår även noretisteron 1 mg, fast kombination för cyklisk behandling)
- Ny utbytesgrupp för akut p-piller levonorgestrel
- Rekommendation av samtliga tillgängliga p-ringar

Antikonception

Allmänna principer för antikonception

- Individuell rådgivning är av största vikt och alla som söker för preventivmedelsrådgivning bör få information om samtliga tillgängliga metoder
- Långverkande metoder, LARC*, såsom spiral och p-stav är det mest effektiva skyddet mot graviditet

* LARC=Long-Acting Reversible Contraception

Antikonception

Preventivmedels effektivitet

- Den preventiva effektiviteten varierar mellan olika metoder beroende på typ, dos och administrationssätt
- Långverkande metoder* såsom hormonspiral och p-stav har den högsta preventiva effekten bland de reversibla metoderna

*LARC – long-acting reversible contraceptives

Kombinerad hormonell antikonception

Hälsosamma levnadsvanor

- Kraftig övervikt ökar risken för venös trombos och är därför en relativ kontraindikation för kombinerad hormonell antikonception
- Rökning ökar risken för trombos. Denna risk förstärks med kombinerad hormonell antikonception

Kombinerad hormonell antikonception

I första hand

levonorgestrel + etinylestradiol

Prionelle

Abelonelle 28, Anastrella 28, Leverette,
Prionelle 28, Rigevidon 28

I andra hand

drospirenon + etinylestradiol

etonogestrel + etinylestradiol

nomegestrol + estradiol

Daylette, Dizminelle, Estrelen

Nuvaring, Ornibel, Vagiprev vaginalinlägg

Zoely

Hormonell antikonception – Gestagena metoder

Lågdoserade gestagenmetoder

- *levonorgestrel* Jaydess 6 $\mu\text{g}/24\text{ h}$ hormonspiral,
- *levonorgestrel* Kyleena 9 $\mu\text{g}/24\text{ h}$ hormonspiral
- *levonorgestrel* Mirena 15 $\mu\text{g}/24\text{ h}$ hormonspiral
- *noretisteron* Mini-Pe

Mellandoserade gestagenmetoder

- *desogestrel* Desogestrel...., Azalia, Gestrina, Vinelle, Zarelle
- *etonogestrel* Nexplanon *p-stav*

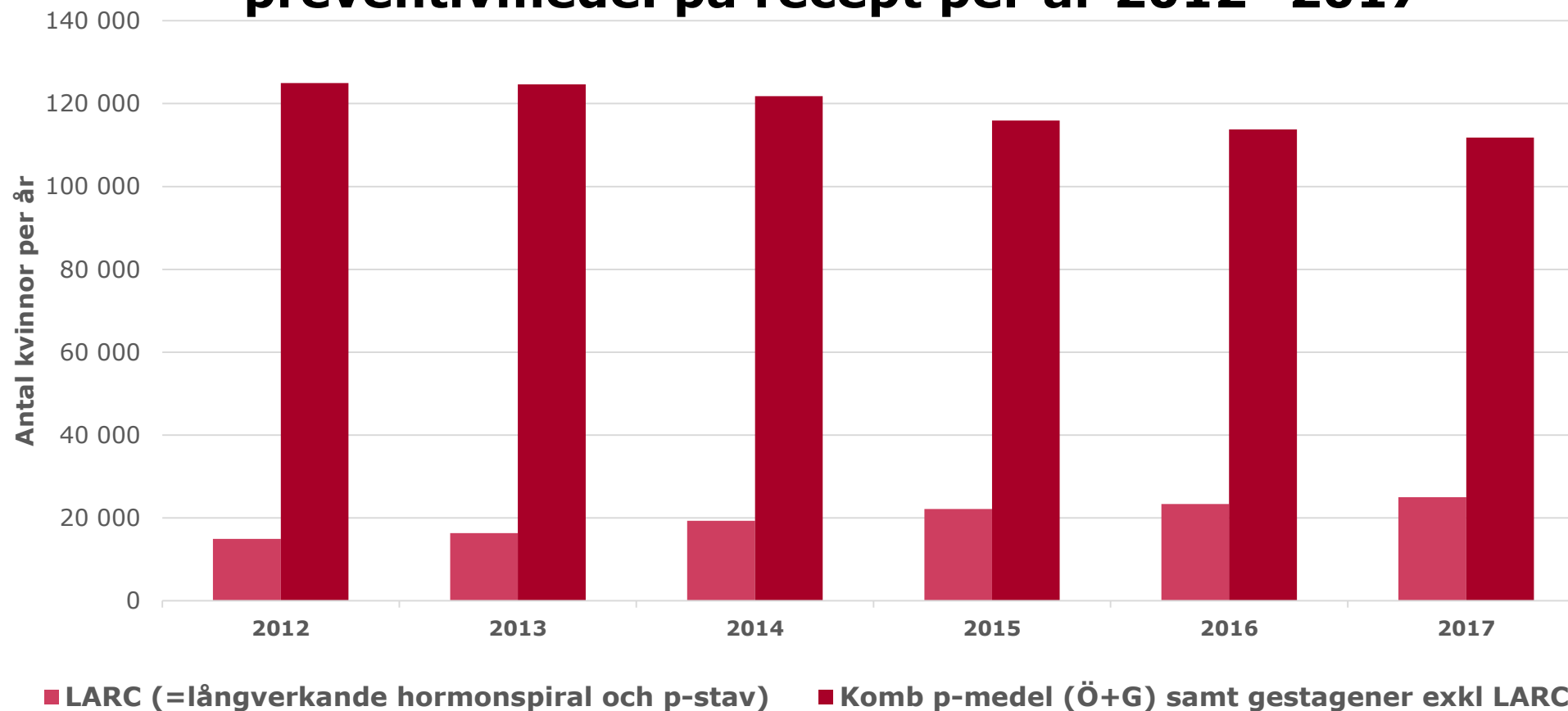
Högdoserad gestagenmetod

- *medroxyprogesteron* Depo-Progevera, Depo-Provera *inj*

Användning av långverkande antikonception och övr. p-medel

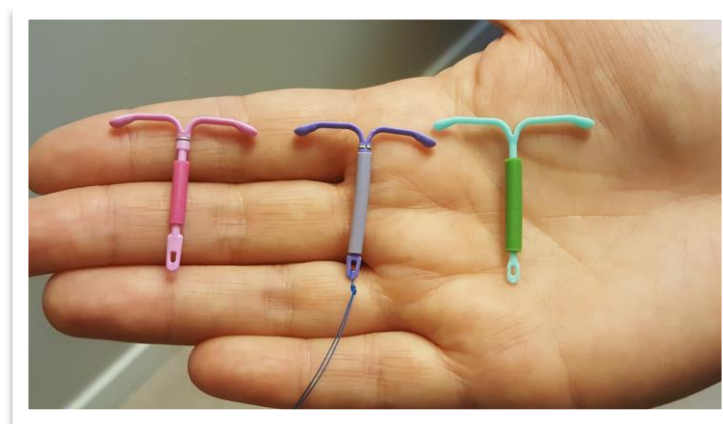
Antal kvinnor boende Stockholms län som har hämtat ut preventivmedel på recept per år 2012–2017

Hormonspiraler

	Mirena	Kyleena	Jaydess
Indikation	1) Antikonception 2) Menorragi 3) Gestagentillägg vid östrogensubst	Antikonception	Antikonception
Hormoninnehåll	Levonorgestrel 15 µg/24 tim	Levonorgestrel 9 µg/24 tim	Levonorgestrel 6 µg/24 tim
Duration	5 år	5 år	3 år
Storlek	Störst	Mindre, smalare	Mindre, smalare

Akut antikonception

I första hand

ulipristal

Ellaone* *receptfritt*

I andra hand

levonorgestrel

Nytt

Levonorgestrel ... *, Frivelle *, Levodonna*,
Postinor* *receptfritt*

Utgår

Norlevo – egen utbytesgrupp utgår ur Kloka listan 2019

**Ingår inte i läkemedelsförmånen och subventioneras inte av SLL.
Fri prissättning gör att priset kan variera mellan olika apotek.*

Menstruationsrelaterade besvär

Kombinerade monofasiska preventivmedel kan användas utan uppehåll för att minska menstruationsrelaterade besvär

- Riklig menstruation och reglering av menstruation
 - Menstruationsrelaterad smärta
 - Menstruationsrelaterad huvudvärk
 - Menstruationsrelaterad humörpåverkan
- Om blödning uppstår kan 3–5 dagars uppehåll göras med bibehållen preventiv effekt

Riklig menstruation och dysmenorré

Riklig menstruation*, **

levonorgestrel

Mirena hormonspiral

tranexamsyra

Tranexamsyra ..., Cyklokapron, Cyklonova

Dysmenorré **

naproxen

Naproxen ..., Alpoxen, Pronaxen

* Naproxen har även viss effekt mot riklig menstruation

** Även kombinerade hormonella preventivmedel har väldokumenterad effekt vid riklig menstruation och dysmenorré

Reglering av menstruation

Anovulatorisk blödning

Uppskjuta eller tidigarelägga menstruationen

GESTAGENER

medroxyprogesteron

Provera

noretisteron

Primolut-Nor

Vaginit, vaginos

Candidainfektion

flukonazol

Fluconazol ..., Diflucan, Solona kapsel

klotrimazol

Canesten vaginaltablett

Bakteriell vaginos

dekvaliniumklorid

Dequalinium ..., Donaxyl vaginaltablett

klindamycin

Dalacin vagitorium + vaginalkräm

metronidazol

Flagyl tablett, vagitorium
Även mot trichomonas

Vid svåra premenstruella symtom och PMDS-diagnos

escitalopram

Escitalopram ..., Cipralex

(10-)20 mg per dygn

sertralin

Sertralin ..., Oralin, Sertrone, Zoloft

50-100 mg per dygn

Läkemedelsbehandling endast under lutealfas är lika effektiv som kontinuerlig behandling

Klimakteriebesvär

- Tre av tio kvinnor i övergångsåldern har så svåra besvär (svettningar, värmevallningar och sömnproblem) att de vill ha behandling
- Besvär varar oftast under några år före och efter den sista menstruationen, menopausen, men kan hos vissa kvinnor fortgå långt upp i åren
- Hormonbehandling rekommenderas till kvinnor med östrogenbristsymtom som påverkar livskvaliteten negativt
- Östrogenbehandling med systemisk effekt ger mycket god symtomlindring vid värmevallningar och svettningar

Klimakteriebesvär – behandling

- Hälsosamma levnadsvanor – Regelbunden fysisk aktivitet. Rekommendation enligt FYSS. Överväg FaR
- Östrogenbehandling med systemisk effekt ger mycket god symtomlindring vid värmevallningar och svettningar
- Kvinnor med menopaus före 45 års ålder ska alltid, oavsett symtom, erbjudas substitutionsbehandling med estradiol till åtminstone 50-årsåldern, om inga kontraindikationer föreligger
- Alla kvinnor som behandlas med medelpotenta östrogenpreparat och som inte är hysterektomerade ska ha gestagentillägg för att skydda endometriet

Klimakteriebesvär, forts

- Kontraindikationer mot systemisk substitution med estradiol är bröst- eller livmodercancer, pågående venös tromboembolism (VTE), angina pectoris, hjärtinfarkt, stroke samt allvarlig leversjukdom
- Transdermal östrogen tillförsel medför mindre leverpåverkan än oral behandling och ökar inte risken för VTE
- Längre tids systemisk hormonbehandling ger en något ökad risk för bröstcancer som blir mätbar efter fem års behandling. Risken är större fram för allt vid kombinationsbehandling (östrogen + gestagen) jämfört med enbart östrogen
- För kvinnor som påbörjar behandlingen i åldern 50–59 år har medicineringen flera positiva hälsoeffekter med bland annat gynnsam effekt på benmineralhalten och minskad risk för fraktur samt synes minska risken för hjärt-kärlsjukdom. Risk-nyttaförhållandet är klart fördelaktigt om behandlingen initieras i nära anslutning till menopaus. Individuellt anpassad behandlingstid.
- Vid urogenitala symtom med torra slemhinnor orsakad av östrogenbrist har lokal behandling med östrogen bäst effekt

Behandling av klimakteriebesvär

Sammanfattning

- Hormonbehandling av klimakteriebesvär är mycket effektiv och ger mycket god symtomlindring av värmevallningar och svettningar samt urogenitala symtom
- Risk-nyttaförhållandet är klart fördelaktigt om behandlingen initieras i nära anslutning till menopaus. Individuellt anpassad behandlingstid.

Behandling av klimakteriebesvär

Farmakologisk behandling av klimakteriebesvär

Nytt

FAST KOMBINATION

Kombinationspreparat östrogen+gestagen

noretisteron + estradiol 1 mg

Novofem*

noretisteron + estradiol 2 mg

Femasekvens*

medroxyprogesteron + estradiol

Indivina**

noretisteron + estradiol

Activelle, Cliovelle, Noresmea**

INDIVIDUELL KOMBINATION

Östrogenpreparat

estradiol

Estradot *plåster*

estradiol

Femanest

Gestagenpreparat

levonorgestrel

Mirena *hormonspiral*

medroxyprogesteron

Provera

noretisteron

Primolut-Nor

* Vid cyklisk behandling

**Vid kontinuerlig behandling

Fast kombination östrogen+gestagen

CYKLISK BEHANDLING

Nytt *noretisteron + estradiol*

Novofem (1 mg estradiol)

 noretisteron + estradiol

Femasekvens (2 mg estradiol)

Rekommenderas till kvinnor med tidig menopaus <45 år eller vid otillräcklig effekt av lågdos östrogen.

KONTINUERLIG BEHANDLING

medroxyprogesteron + estradiol

Indivina

noretisteron + estradiol

Activelle, Cliovelle, Noresmea

Behandling av klimakteriebesvär

Transdermal östrogentillförsel medför mindre leverpåverkan än oral behandling och ökar inte risken för VTE
(Baber et al 2016, evidens 2++)

Östrogener för lokal behandling

Mot slidtorrhet – atrofiska besvär i underlivet hos peri- och postmenopausala kvinnor

<i>östradiol</i>	<i>Oestring vaginalinlägg</i>
<i>östradiol</i>	<i>Vagifem* vaginaltablett</i>
<i>östriol</i>	<i>Ovesterin vaginalkräm, vagitorium</i>

Används utan gestagentillägg. Ökar inte risken för bröstcancer.

* Ingår inte i läkemedelsförmånen

Specialiserad vård

Specialiserad vård

Behandlingskrävande myom

Hyperprolaktinemi

Förvärkar och hotande förtidsbörd

Profylaktisk Rh-immunisering

Cervixutmognad

Värkstimulerande

Blödning vid förlossning och abort

Fertilitetsbehandling

KLOKA LISTAN

2019

Tack!